

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
T.a.v. staatssecretaris de heer S.P.R.A. van Weyenberg
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Datum 4 oktober 2021

Geachte staatssecretaris de heer S.P.R.A. van Weyenberg,

De afgelopen jaren is geregeld onderzoek gedaan naar het VTH-stelsel. In het rapport 'Om de leefomgeving, Omgevingsdiensten als gangmaker voor het bestuur' concludeert de commissie Van Aartsen, dat het VTH-stelsel niet goed functioneert en niet voldoet aan de oorspronkelijke bedoeling van de commissie Mans¹. De commissie Van Aartsen geeft in dit rapport tien aanbevelingen om het landelijke stelsel van omgevingsdiensten en de kwaliteit van toezicht en handhaving te verbeteren. Daarnaast zijn er in de afgelopen periode nog meer rapporten verschenen over het VTH-stelsel. De conclusies en aanbevelingen daarvan liggen grotendeels in lijn met die van Van Aartsen.

Op 7 september jl. heeft de commissie voor Infrastructuur en Waterstaat van de Tweede Kamer gedebatteerd over deze aanbevelingen. De commissie roept op – gelet op de grote urgentie - om op korte termijn met verbeteringen te komen die het stelsel versterken. De urgentie blijkt ook uit 'het document op hoofdlijnen' van de VVD en D66 waar een verbetering voor de uitvoering VTH-leefomgeving expliciet wordt benoemd.

Omgevingsdienst NL ervaart dezelfde urgentie en is om die reden begin 2021 gestart met het verder professionaliseren van de vereniging. Wij zetten ons in voor het versterken en verbinden van de gezamenlijke kennis en expertise van de diensten. Om zo een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving, nu en in de toekomst. Om deze professionaliseringsslag te financieren is de ledencontributie het afgelopen jaar verhoogd. Dit is echter onvoldoende om de gevraagde noodzakelijke inspanningen van Omgevingsdienst NL te realiseren.

Tevens benadrukken we dat, om de forse ambities waar te maken, een omgevingsdienst-overschrijdende inzet vereist is die verder gaat dan de financiële ruimte die gemeenten en provincies via de omgevingsdiensten kunnen bieden. Bovenop de € 570 miljoen die gemeenten en provincies in het stelsel investeren, is een gezamenlijke inzet van alle partners nodig om de landelijke verbeteropgaven nu mogelijk te maken.

Om deze gezamenlijke inzet te concretiseren doen we – op verzoek van het ministerie van I&W – hierbij een eerste aanzet voor een Impulsprogramma VTH-stelsel 2030, inclusief een financiële raming. De verdere invulling en uitvoering van het impulsprogramma zal gefaseerd en in goed

---

¹ 'De tijd is rijp', 2008

overleg met onze partners opgepakt moeten gaan worden. Een nauw samenspel tussen beleid en uitvoering is daarbij van groot belang. Om structurele verbeteringen te realiseren is ook aanscherping van beleid noodzakelijk. Omgevingsdienst NL biedt graag haar expertise aan om over de inhoud van ons vak mee te denken en om beleidstekorten te specificeren die scherper vergunnen en daarmee een duurzame en veilige leefomgeving in de weg staan.

In dit programma ligt de focus op de bijdrage die de gezamenlijke diensten via Omgevingsdienst NL willen bieden. Dit kan echter niet los worden gezien van de bredere, gezamenlijke opgave voor het gehele VTH-stelsel. Om die reden bevat het programma ook hiervoor voorstellen en ramingen met specifieke aandacht voor de risicobedrijven Brzo en Brzo+.

Graag gaan we over dit aanbod nader in overleg en zijn wij zeer bereid om het programmavoorstel mondeling toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Dhr. P.J. van Zanten

Mevr. R.M. Thé

Directeur Omgevingsdienst IJsselland
Bestuursvoorzitter Omgevingsdienst NL

Directeur DCMR – coördinerende Brzo
Omgevingsdienst
Voorzitter Brzo+

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:

- VNG (Dhr. A. Vermuë)
- IPO (Dhr. A. Nederlof)

Naar een Impulsprogramma VTH-stelsel 2030

Zoals in de eerdere reacties van Omgevingsdienst NL op de onderzoeksrapporten is aangegeven willen de gezamenlijke omgevingsdiensten graag met haar partners een bijdrage leveren aan de versterking van het stelsel. En daarmee gezamenlijk uitvoering geven aan de aanbevelingen n.a.v. de commissie Van Aartsen en de Algemene Rekenkamer. Met de aanbevelingen in beide rapporten en de eerste uitwerking daarvan in de recente onderzoeken² tekent zich af welke gezamenlijke opgave voor ons ligt. En welke kans er ligt om daadwerkelijk te komen tot een stevige kwaliteitsimpuls in de VTH-uitvoering.

Het is van belang om - met een gezamenlijk commitment van de stelselpartners - te komen tot een Impulsprogramma, waarin IPO, VNG, I&W, Omgevingsdienst NL en Brzo+-partners verbetermaatregelen vaststellen en tot uitvoering brengen. In een dergelijk meerjarenprogramma (tot 2030) werken we toe naar onder meer:

- ✓ een gezamenlijke visie op het VTH-instrumentarium, onder andere wat betreft digitalisering en nieuwe inspectie- en nalevingsinstrumenten³,
- ✓ een landelijk informatiebeeld voor de VTH-uitvoering t.b.v. data-analyse, data-uitwisseling en rapportage;
- ✓ een uniforme aanpak van risicoanalyses, budgettering en data-gestuurde programmering,
- ✓ de landelijke uitrol van digitale vergunningen;
- ✓ versterking van de landelijke aanpak van ketentoezicht en milieucriminaliteit;
- ✓ versterking van expertise op het gebied van Zeer Zorgwekkende Stoffen, gezondheid, circulaire economie, energietransitie, etc.

Zo'n meerjarenprogramma krijgt steeds meer een nationaal karakter. Immers de opgaven die er liggen, zoals de urgentie van een landelijk informatiebeeld Toezicht en Handhaving, de aanpak van ketentoezicht en milieucriminaliteit en de aanpak van Zeer Zorgwekkende Stoffen spelen zich op landelijk en soms zelfs internationaal niveau af. Daarom is het wenselijk om te verkennen hoe - voor de aanpak van deze landelijke thema's - een robuust fundament onder de omgevingsdiensten/ Brzo+ kan worden gelegd met een bijpassende financieringsvorm. De vergelijking met de (rijks) bijdrage aan de financiering van de veiligheidsregio's komt dan ook snel in beeld.

Voor het impulsprogramma tot 2030 zal naar schatting 10 à 20 miljoen per jaar vereist zijn. Hierbij moet met name rekening worden gehouden met de forse financiële inzet die nodig is voor de doorontwikkeling van de ICT-inzet voor toezicht en handhaving (doorontwikkeling GIR, inspectieweb, etc.) en de landelijke uitrol en implementatie van digitale vergunningen.

Omgevingsdienst NL wil graag samen met haar stelselpartners komen tot een dergelijk programma. We onderscheiden vijf programmaonderdelen waar we hieronder verder op in gaan.

---

² o.a. het rapport 'Omgevingsdiensten in beeld' en de aanbevelingen van SPPS/TG en het juridisch onderzoek

³ voortbouwend op de notitie "Aan de rand van het ravijn bloeien de mooiste bloemen", maart 2021

1. Programmaonderdeel kennis, expertise en opleiding

Kennis en expertisecentrum (kennis- en expertise makelaar)

Binnen de individuele omgevingsdiensten is veel kennis aanwezig over milieuthema's in de breedste zin van het woord. Om deze informatie te ontsluiten heeft Omgevingsdienst NL een landelijk werkend kennisnet opgericht, waar ook partners zich bij aan kunnen sluiten. Door dit kennisnet te professionaliseren, zowel qua inhoud als ICT-structuur, kan Omgevingsdienst NL het gebruik en de onderlinge samenwerking tussen diensten stimuleren. Hierdoor gaat kennis delen en ontwikkelen makkelijk en sneller, ook op de thema's van de toekomst als Circulaire Economie, Klimaat en Duurzaamheid, Energietransitie en Opkomende Zeer Zorgwekkende Stoffen. Daardoor groeit de kennis en expertise van omgevingsdiensten - en daarmee de kwaliteit van de uitvoering - en worden de 29 omgevingsdiensten in staat gesteld om onze (landelijke en regionale) partners op diverse thema's te voorzien van advies en uitvoering op niveau.

Een ander onderdeel is de (digitale) ondersteuning van het uitwisselen van kennis en expertise over specifieke onderwerpen met kennisinstituten. Omgevingsdienst NL wil de relaties en verbindingen met kennisbronnen als RIVM, TNO, INFOMIL, wetenschappelijk onderwijs en andere kennisorganisaties intensiveren en verstevigen. Gezamenlijk kunnen innovatieve VTH-instrumenten worden ontwikkeld die een bijdrage leveren aan het sneller/ efficiënter opsporen van (milieu)overtredingen.

Omgevingsdienst NL Academie

Geconstateerd is dat het aantal opleidingen gericht op de leefomgeving beperkt wordt aangeboden. Het brede werkterrein van omgevingsdiensten, variërend van lucht, water en bodem, van chemisch bedrijf tot tankstation en van zeer zorgwekkende stoffen tot circulaire economie, betekent dat 'het vak' niet in reguliere onderwijsvormen onderwezen wordt. Om het kennisniveau binnen de omgevingsdiensten op een hoog niveau te houden beschikt Omgevingsdienst NL over een Opleidingsacademie. De Omgevingsdienst NL Academie bevordert dat opleidingen van het juiste niveau - bij voorkeur in samenwerking met de markt - worden aangeboden. Om te kunnen onderbouwen dat medewerkers aan de kwaliteitscriteria werken, is Omgevingsdienst NL bezig met het ontwikkelen van een branchekwalificatiestructuur.

Deskundigheid

Omgevingsdiensten zijn ooit opgericht om de kwaliteit van het werk én de mensen te verbeteren. Weliswaar zijn daar de afgelopen jaren al veel slagen in gemaakt, maar er is nog een wereld te winnen. Daarnaast worden omgevingsdiensten geconfronteerd met de krapte op de arbeidsmarkt. Het permanent scholen van medewerkers in de praktijk is daarvoor een oplossing én biedt mogelijkheden voor zijinstromers en 'beroepswisselaars'. Het opzetten van een programma én organisatie - ten dienste van alle omgevingsdiensten én het brede vakgebied dat omgevingsdiensten nu eenmaal hebben - kan hierin een belangrijke kwalitatieve bijdrage betekenen. De benoemde branchekwalificatiestructuur en de initiatieven rond de Omgevingsdienst NL Academie bieden daarvoor een goede basis. Daarop voortbouwend kan, met inachtneming van de landelijk geldende kwaliteitscriteria, de ontwikkeling van een dergelijk programma een belangrijke kwaliteitsimpuls betekenen. Omdat omgevingsdiensten zelf niet over die onderwijskundige kwaliteiten beschikken moet de kennis daarvoor worden onttrokken uit de

markt, mét de uitdrukkelijke opzet de te ontwikkelen deskundigheid daarna wel binnen het stelsel van omgevingsdiensten te borgen.

2. Programmaonderdeel verbetering kwaliteit VTH

Collegiale toetsing en visitatie

Het is goed om regelmatig te onderzoeken of aanbevolen verbetermaatregelen zijn geïmplementeerd en tot de beoogde effecten leiden. Dit kan een onderdeel zijn van het in te voeren instrument visitatie. Deze visitatie kan naast de - al een aantal jaren toegepaste methode van - Collegiale Toets (CT) voor Toezicht en Handhavingstaken en het Platform Overheid en Kwaliteit Bodembeheer (POKB) voor bodem een bijdrage leveren aan ons kwaliteitsstreven. Omgevingsdienst NL is zeer bereid om het instrument van visitatie – samen met onze partners - verder te ontwikkelen en de toepassing daarvan in samenhang met de CT en POKB te faciliteren en te regisseren. Daarbij zal gebruik worden gemaakt van de ervaringen van visitaties bij de Veiligheidsregio's en het Instituut Fysieke Veiligheid.

Landelijke standaarden

Omgevingsdienst NL kan een centrale rol spelen bij het ontwikkelen van een landelijk risicomodel voor de prioritering en daarmee (deels) uniformering van de VTH-taakuitvoering. De ontwikkeling en het ter beschikking stellen van landelijke standaarden zoals uniforme vergunningsvoorschriften (LRSO) wordt al door Omgevingsdienst NL georganiseerd. Harmonisatie kan ook voor andere aspecten – bijvoorbeeld bij bedrijfsvoering - bijdragen tot meer uniforme kwaliteitsborging. Zo kan een geharmoniseerde uitvoering van het Basistakenpakket worden ondersteund. Dit vraagt om een professionaliseringslag. Ook hiervoor is een financiële impuls nodig met name op het gebied van een ondersteunende ICT-infrastructuur. Hier gaan we in het volgende programmaonderdeel verder op in.

3. Programmaonderdeel data en informatie-uitwisseling en ICT-structuur

De samenleving wil snel en adequaat geïnformeerd worden over haar leefomgeving. Het digitaliseren van informatie is daarvoor onontbeerlijk. In het kader van het Impulsprogramma verdient dit aspect bijzondere aandacht.

Kwalitatief goede data

De beschikbaarheid van kwalitatief goede data, die eenvoudig kan worden uitgewisseld en geanalyseerd, is van groot belang voor het stellen van de juiste prioriteiten en een efficiënte en effectieve uitvoering van VTH-taken, (beleids)adviesgeving en verantwoording. Op het gebied van vergunningen of ontheffingen is afgestemde digitale ondersteuning van de producten, diensten en zaken een noodzaak. Omgevingsdienst NL kan het gebruik, de uitwisseling en kwaliteit van data stimuleren en faciliteren.

In lijn hiermee kan Omgevingsdienst NL - als vervolg op het SPPS/TG rapport - het ter beschikking stellen van de data van de 29 omgevingsdiensten faciliteren, inclusief het verbeteren van de vergelijkbaarheid daarvan. Op deze manier zou een jaarlijkse foto van de basisdata van

elke dienst kunnen worden gemaakt. Deze foto kan worden benut voor een onderlinge benchmark. Dit vereist een professionele infrastructuur, waarin de verschillende systemen en registers goed op elkaar zijn aangesloten.

Het verzamelen en invoeren van de data wordt gefinancierd door de individuele omgevingsdiensten. Het ligt voor de hand dat het landelijk ICT-platform waarop dit plaatsvindt op centraal niveau wordt gefaciliteerd en gefinancierd. Het verzamelen en bewerken van data van omgevingsdiensten is daarmee speerpunt bij de verhoging van de kwaliteit van het VTH-stelsel.

Een belangrijk onderdeel in het datagedreven uitvoeren van VTH-taken is de digitalisering van het vergunningenproces. Er zijn inmiddels stappen gezet om te komen tot de "Altijd actuele digitale vergunning" (AADV). De komende jaren zal een landelijke uitrol hiervan moeten plaatsvinden.

Brzo bedrijven

Speciale aandacht is nodig voor de informatievoorziening m.b.t. de risicobedrijven (Brzo). Voor de uitvoering van VTH-taken bij de Brzo-bedrijven is - vanuit de Seveso-richtlijn - een goede samenwerking opgebouwd tussen rijksinspecties, veiligheidsregio's en de omgevingsdiensten. Door deze Brzo-partners wordt - in lijn met de aanbevelingen van de commissie Van Aartsen - intensief samengewerkt aan:

- ✓ een gezamenlijke planning en prioriteitstelling,
- ✓ het uitvoeren van gezamenlijke inspecties,
- ✓ een gezamenlijke rapportage van de resultaten.

De samenwerkingspartners in Brzo+ wisselen al veel gegevens uit, maar constateren tevens dat de ICT-structuur voor een adequate data-uitwisseling⁴ versterking behoeft. Daarbij kan worden voortgebouwd op de lopende initiatieven van de 6 Brzo-omgevingsdiensten en Brzo+, maar ook hier is een stevige ICT-impuls nodig. Om te komen tot een omgevingsdiensten-breed adequaat niveau van dataregistratie, - analyse (LBR-GIR) en rapportage is een grote investering nodig. Vanzelfsprekend is voor deze totale ICT-inspanningen een goede afstemming vereist tussen de Brzo+-partners, zowel inhoudelijk als wat betreft de financiering. Deze inzet is daarom opgenomen in het financiële overzicht versterking VTH-stelsel.

4. Programmaonderdeel strafrechtelijke aanpak

Naast het inzetten van het bestuursrechtelijk instrumentarium wordt overeenkomstig de landelijke handhavingsstrategie zelfstandige of ondersteunende inzet van de omgevingsdiensten verwacht op het strafrechtelijk domein. Hieronder valt nadrukkelijk de inzet op het gebied van ondermijning. Omgevingsdiensten spelen een cruciale rol in de ketenaanpak van milieucriminaliteit. Zeker nu de (landelijk gefinancierde) politiecapaciteit is beperkt en strakker wordt geprioriteerd, wordt de roep om inzet vanuit omgevingsdiensten groter. De beschikbaarheid van buitengewone opsporingsambtenaren (opleidingen en jaarlijkse trainingen) en feitelijke inzet vragen veel budget van de deelnemers van de diensten. Een rijksbijdrage van 50% voor het ter beschikking hebben

---

⁴ zie rapport Algemene Rekenkamer

en houden van boa's is in het licht van de versterking van het VTH-stelsel is ons inziens alleszins redelijk.

Omgevingsdienst NL kan verder zorgdragen voor versterking van de afstemming tussen bestuurs- en strafrecht door deelname aan landelijke overleggen zoals de Strategische Milieukamer en de Landelijke Milieukamer. Omgevingsdienst NL doet dit o.a. door inbreng van relevante informatie over concrete handhavingszaken.

5. Programmaonderdeel ondersteuning programma's en informatie-verzoeken

In het domein van de leefomgeving komen er grote opgaven en uitdagingen op rijksoverheid, gemeenten en provincies af. Zowel de Rijksoverheid, als IPO en VNG zetten om die reden vaak programma's op om specifieke landelijke problemen in beeld te brengen en aan te pakken (te denken valt aan Zeer Zorgwekkende Stoffen, PFAS, de informatie- en energiebesparingsplicht, etc.). Aan de 29 omgevingsdiensten/ Omgevingsdienst NL wordt regelmatig een inspanning gevraagd:

- ✓ om een (inhoudelijke) bijdrage te leveren aan deze programma's en aan het implementeren van nieuwe thema's, vernieuwende aanpakken of informatievoorzieningen (bijv. het Register Externe Veiligheid).
- ✓ om informatie op te halen bij haar leden om bijvoorbeeld Kamervragen of vragen uit de landelijke media te (kunnen laten) beantwoorden.
- ✓ bij de uitwerking van rapporten en onderzoeken, zoals het CCV-rapport, het Berenschotrapport of meest recent de commissie Van Aartsen.

Omgevingsdienst NL levert graag de expertise om een inhoudelijke bijdrage te leveren aan deze thema's/ programma's en om – samen met haar partners - de aanbevelingen uit de recente onderzoeksrapporten uit te voeren. Ook in het meest recente onderzoeksrapport 'Omgevingsdiensten in beeld' zijn vraagstukken opgenomen waarin Omgevingsdienst NL graag participeert, waaronder de aanbevelingen over de vernieuwing van de VTH-kwaliteitsverordening en de ontwikkeling van normfinanciering.

Financiering Impulsprogramma VTH-stelsel 2030

Financiële impuls gezamenlijke stelselpartners

Om uitvoering te kunnen geven aan de aanbevelingen van de commissie Van Aartsen en de Algemene Rekenkamer is een meerjarige impuls door de gezamenlijke stelselpartners nodig. In de vijf programmaonderdelen wordt een aantal specifieke onderwerpen genoemd waarvoor een forse extra inzet nodig is. Dat betreft:

- ✓ de landelijke versterking van dataregistratie en data-analyse voor toezicht en handhaving,
- ✓ de uitrol van de digitale vergunning,
- ✓ de inzet van strafrecht (afstemming en inzet van boa's).

Voor deze onderwerpen is een financiële impuls nodig, waarvoor de volgende ramingen - onderverdeeld in een eenmalige en jaarlijkse bijdrage - zijn opgenomen:

Jaarlijkse bijdrage

Onderdeel	Bijdrage	
De landelijke versterking van dataregistratie en data-analyse voor toezicht en handhaving (waaronder specifieke aandacht voor de risicobedrijven)	€ 4 à 6 mln	Jaarlijks
De inzet van strafrecht (afstemming en inzet van boa's)	€ 5 mln	Jaarlijks
Totaal	9 à 11 mln	jaarlijks

Eenmalige bijdrage

Onderdeel	Bijdrage	
De uitrol van de digitale vergunning (meerjarig traject)	€ 6 mln	Eenmalig
Totaal	€ 6 mln	Eenmalig

Financiële impuls Omgevingsdienst NL

Daarnaast bevatten de vijf programmaonderdelen specifieke voorstellen voor de inhoudelijke rol vanuit Omgevingsdienst NL. Per onderdeel geven we een uiteenzetting van de kosten, bij sommige onderdelen onderverdeeld in jaarlijkse en eenmalige kosten.

1. Programmaonderdeel Kennis, expertise en opleidingen

Onderdeel	Bijdrage	
Doorontwikkelen tot kennis- en expertisecentrum voor de leefomgeving	€ 800.000	Jaarlijks
Faciliteren van de omgevingsdiensten in de rol van regionale kennis- en expertise makelaar	€ 150.000	Jaarlijks
Stimuleren en faciliteren van de samenwerking (op inhoud) tussen de diensten	€ 50.000	Jaarlijks
Jaarlijks opstellen van een opleidingsprogramma - met inzet van de Omgevingsdienst NL academie - gericht op het kunnen blijven voldoen aan de kwaliteitscriteria	€ 250.000	Jaarlijks
Ontwikkelen en uitvoeren van een programma voor het permanent scholen van medewerkers in de praktijk	€ 300.000	Jaarlijks
Totale kosten	€ 1.550.000	Jaarlijks

2. Programmaonderdeel verbetering kwaliteit VTH

Jaarlijkse kosten

Onderdeel	Bijdrage	
Het faciliteren van de ontwikkeling van een landelijk risicomodel	€ 350.000	Jaarlijks
Faciliteren en onderhouden van het ICT-platform waar de ontwikkelde standaarden – o.a. LRSO - voor alle partners toegankelijk zijn	€ 50.000	Jaarlijks
Omgevingsdienst NL faciliteert de diensten door het ontwikkelen en onderhouden van een aantal gezamenlijke basale kaders in relatie tot de bedrijfsvoering (zie ook data- en informatie-uitwisseling)	€ 150.000	Jaarlijks
Totale kosten	€ 550.000	Jaarlijks

Eenmalige kosten

Onderdeel	Bijdrage	
Doorontwikkelen collegiale toetsing bij toezicht en handhaving en bodem. En samen met onze partners een visitatie methodiek ontwikkelen en opzetten	€ 250.000	Eenmalig
Omzetten landelijke standaarden, zoals de LRSO, naar de Omgevingswet	€ 250.000	Eenmalig
Bijdrage Omgevingsdienst NL aan landelijke criteria voor de kwaliteitsverordening	€ 50.000	Eenmalig
Totale kosten	€ 550.000	Eenmalig

3. Programmaonderdeel data- en informatie-uitwisseling en ICT-structuur

Jaarlijkse kosten

Onderdeel	Bijdrage	
Het faciliteren en stimuleren van datakwaliteit en uitwisseling	€ 100.000	Jaarlijks
Omgevingsdienst NL publiceert jaarlijks 'de stand van de omgevingsdiensten' met kwantitatieve informatie over de uitvoering van VTH	€ 100.000	Jaarlijks
Beheren gezamenlijke ICT-structuur waarin de verschillende systemen en registers goed op elkaar zijn aangesloten.	€ 1.000.000	Jaarlijks
Totale kosten	€ 1.200.000	Jaarlijks

Eenmalige kosten

Onderdeel	Bijdrage	
Ontwikkelen gezamenlijke ICT-structuur waarin de verschillende systemen en registers goed op elkaar zijn aangesloten	€ 5.000.000	Eenmalig
Totale kosten	€ 5.000.000	Eenmalig

4. Programmaonderdeel strafrechtelijke aanpak

Onderdeel	Bijdrage	
Versterken van de relatie tussen bestuursrecht en strafrecht	€ 100.000	Jaarlijks
Opleidingskosten BOA's	€ 150.000	Jaarlijks
Totale kosten	€ 250.000	Jaarlijks

5. Programmaonderdeel ondersteuning programma's en informatieverzoeken

Onderdeel	Bijdrage	
Omgevingsdienst NL ondersteunt programma's vanuit het Rijk, IPO of VNG op het werkgebied van de diensten	€ 200.000	Jaarlijks
Omgevingsdienst NL neemt de coördinatie voor de omgevingsdiensten op zich bij informatieverzoeken vanuit de rijksoverheid	€ 100.000	Jaarlijks
Bijdrage leveren aan kennis- en expertiseontwikkeling bij nieuwe thema's zoals CE, Klimaat, opkomende stoffen	€ 200.000	Jaarlijks
Totale kosten	€ 500.000	Jaarlijks

Totaaloverzicht kosten programmaonderdelen 1 t/m 5

Onderdeel	Bijdrage eenmalig	Bijdrage jaarlijks
Kennis, expertise en opleidingen		€ 1.550.000
Verbetering kwaliteit VTH	€ 550.000	€ 550.000
Data- en informatie-uitwisseling en ICT-structuur	€ 5.000.000	€ 1.200.000
Strafrechtelijke aanpak		€ 250.000
Ondersteuning programma's en informatieverzoeken		€ 500.000
Totale kosten	€ 5.550.000	4.050.000